

AŽUOLAS KLASĖJE: NUO SĖKLOS IKI MEDŽIO

Danutė Parvainienė

Šiaulių „Dubijos“ pagrindinė mokykla, Lietuva

Santrauka

Straipsnyje aktualizuojamas gamtamokslinio, ekologinio, socialinio bei dorinio ugdymo vientisumas, sąryšingumas. Artimiausioje aplinkoje augančius medžius autorė pasitelkia kaip gyvosios gamtos objektą, padedantį nesunkiai apjungti visas išvardintas ugdymo sritis. Medžių panaudojimo ugdymo procese pavyzdžiai pateikti, remiantis ketverių metų patirtimi, pradedant pirma ir baigiant ketvirta klase. Sėkmingai klasėje sudaigintas ažuoliukas augintas visą minėtą periodą, suteikdamas moksleiviams plačias galimybes ne tik geriau pažinti gyvąją gamtą, bet ir ugdyti pagarbų santykį su gamta, mokytis ją globoti, rūpintis ir saugoti.

Raktiniai žodžiai: pradinis ugdymas, integracija, gyvoji gamta

Norėdami suprasti mūsų tautos pagarbą medžiams, turime atsigręžti į senuosius laikus. Per amžius žmogų ir medį siejo tamprūs ryšiai. Medžiai teikė ne tik pastogę, maitino, bet ir buvo laikomi mitiniais pirmtakais, protėvių totemais. Ažuolas – tvirtybės simbolis. Jis nuo seno Lietuvoje buvo garbinamas. Ažuoluose deginta šventoji ugnis. Pastaraisiais šimtmečiais žmogaus ir medžio santykiai pakito – išgalėjo vartotojiškas požiūris – apie medį dažniau kalbama kaip apie medieną. Beatodairiškas miškų kirtimas pasaulyje artina ekologinę krizę. Miškų kirtimo vėjus pastarąjį laikmetį pastebimas ir Lietuvoje.

Gamtamokslinis, ekologinis, socialinis ir dorinis ugdymas, mano manymu, tarpusavyje tampriai susiję, o medis – puiki minėtų ugdymo sričių integravimo priemonė ir pažinimo objektas. Šiame straipsnyje aprašomas Šiaulių Dubijos pagrindinės mokyklos teritorijoje augančių medžių panaudojimas pradinių klasių moksleivių ugdymo procese.

Parengiant straipsnį naudotasi darbo užrašais, moksleivių darbais, fotonuotraukomis.

Pradėjusi dirbti su pirmokais, daug dėmesio skyriau artimiausioje aplinkoje augančių medžių ir su jais susijusios tautosakos pažinimui. Iš pradžių susipažinome su mokyklos teritorijoje augančiais medžiais – išsiaiškinome jų rūšis, suskaičiavome, sudarėme pirmąją diagramą, piešėme pasirinktus medžius, skaitėme pasakas, kūrėme eilėraščius, sprendėme kryžiažodžius. Ypatinę dėmesį skyrėme kieme augusiam ažuolui. Jo garbei surengėme šventę, o pasidžiaugę gausiu gilių „derliumi“, iškėlėme ir vėliau įgyvendinome idėją – išsiauginti klasėje savo ažuolą.

Dešimt gilių pasėjome į lovelį, kurį pripildėme iš miško atvežto dirvožemio (1 pav.).

1 pav. Dešimt gilių jau pasėta

Lovelį pastatėme šviesioje vietoje. Mokiniai laistė, stebėjo ir laukė pasirodant daigelių. Laukti teko ilgai. Tik pavasarį pasirodė daigelis. Saulės spinduliuose daigelis išleido pirmuosius lapus, tačiau jie buvo skurdūs. Nusprendėme, kad daigyne jam trūksta erdvės. 10 cm aukščio ūgliuką persodinome į mokyklos kiemą – laikinai gėlių darželyje, kol sustiprės ir kol surasime ąžuolui tinkamą vietą (2 pav.). Atsisveikindami su pirmąja klase, atsisveikinome ir su ąžuoliuku. Sudarėme jo priežiūros (laistymo) grafiką vasarai (didelė dalis moksleivių gyvena netoli mokyklos).

2 pav. Atsisveikinimas su pirmąja klase ir ąžuoliuku

Per vasarą ąžuoliukas paaugo 5 cm. Kasmet ąžuoliukas paaugdavo vidutiniškai 15 cm. Mokiniai įsitikino, kad medžiai auga lėtai, tik maža dalis jų sėklų sudygsta, o išauginti nėra taip lengva. Jie didžiuojasi atliktu darbu.

Apibendrinant reiktų pastebėti, kad visa moksleivių veikla, susijusi su medžio auginimu, buvo lydima teigiamų emocijų, bendradarbiavimo dvasios. Mokiniai nuoširdžiai dalijosi mintimis, darbais, siekė bendro tikslo, rūpinosi, kad tikslas būtų pasiektas. Galima teigti – „mums pasisekė“. Be to, reiktų pabrėžti, kad visa su medžio auginimu susijusi moksleivių veikla sudarė sąlygas geriau pažinti savo ugdytinius, numatyti auklėjamuosius tikslus.

Summary

OAK IN A CLASS ROOM: FROM SEEDS UP TO A TREE

Danutė Parvainienė

Natural science, ecological, social and moral education, in opinion of the author, are among themselves strong connected. In given the author shows clauses, how it uses the trees growing in a school court yard, for integration is higher than the mentioned components of education in a primary school. All begins in 1st form (7 years old). Pupils get acquainted not only among themselves, not only with social and technical, but also with a natural environment at school. The special attention is given big subjects to trees. Pupils have found out names of trees, have it counted up, have made the diagram, saved a material, using the literature, arranged the fiesta devoted to trees, especially, to an oak. In the beginning of 1st form, in the autumn, reaped a “crop” of acorns, 10 from them have sown, having put forward idea to bring up an oak in a class room. Only unique sprout in the spring has grown. From the beginning it grew in a class room, and toward the end academic year, have replaced in a court yard of school. Every year the oak grew approximately 15 cm. All activity of the pupils, connected with cultivation of an oak, had very good emotional background, spirit of co-operation between pupils. As the author asserts, all process of cultivation of the tree has created to the teacher of a condition for the best knowledge of the pupils, for the decision and achievement of the educational purposes.

Key words: primary education, integration, wildlife.

Danutė Parvainienė

Šiauliai “Dubijos” Basic School,
Ežero 11 Str., LT-77147 Šiauliai, Lithuania.